

Jest w Rzymie jeszcze jedno archiwum kościelne, na które przy szczegółowych badaniach trzeba zwrócić uwagę. Jest to *Archiwum Historyczne Wikariatu Rzymu*. Zawiera ono między innymi bogate zbiory ksiąg metrykalnych (chrzty, śluby, pogrzeby) poszczególnych parafii rzymskich po ok. 1880 r. Wydaje się, że tam można znaleźć materiały do dziejów Polaków, których losy wiązały się przez dłuższy okres czasu z Wiecznym Miastem.

Podsumowując te kilka uwag wprowadzających do dyskusji sędzę, że trzeba podkreślić, iż dotychczas z Archiwów Watykańskich wykorzystano przede wszystkim materiały do niektórych problemów politycznej historii Kościoła w Polsce oraz do dziejów hierarchii kościelnej. Ruszono również nieco materiały Kościoła Grekokatolickiego do dziejów XIX w. Prawie nie tknięto materiałów odnoszących się do dziejów zakonów, lub misji prowadzonych przez Kościół Polski w ubiegłych stu pięćdziesięciu latach. W takim stanie rzeczy ujawnianie dalszych materiałów watykańskich zależy przede wszystkim od zainteresowań poszczególnych historyków. Wydaje się również że publikowanie w przyszłości poloników watykańskich do XIX i XX w. naszych dziejów kościelnych będzie ukierunkowane ku poszczególnym zagadnieniom, np. misji, hierarchii, pojedynczych zakonów. W wielu wypadkach praca ta musi iść równolegle ze studium dokumentów zawartych w innych archiwach kościelnych, rzymskich i krajowych.

O. ROMAN FABIAN MADURA OP

POLONIKA W ARCHIWUM GŁÓWNYM ZAKONU OO. DOMINIKANÓW W RZYMIE

W 1923 r. prof. Władysław Abraham ogłosił drukiem swoje trzecie sprawozdanie z poszukiwań w archiwach i bibliotekach rzymskich do dziejów Polski w wiekach średnich¹ i w nim umieścił informację o Głównym Archiwum Zakonu OO. Dominikanów².

W tym ostatnim prof. Abraham wykazuje „Polonica” znajdujące się w Archiwum Głównym OO. Dominikanów w dziale IV nr 1—15 (do r. 1505) w Lib. K, L, N, O, R. AAA, GGG, RR, XI, XIII, XIV, LII.

W okresie tych poszukiwań (1899—1913) Archiwum Główne OO. Dominikanów (AGOP) nie było jeszcze uporządkowane, ani należycie zinwentaryzowane, stąd podane przez prof. Abrahama sygnatury nie odpowiadają dzisiejszemu stanowi rzeczy. Kodeksy Lib. K, L, N, O, R, AAA, GGG, RR należą obecnie do działu XIV, zaś Lib. XI, XIII, XIV stanowią działy XI, XIII, XIV; natomiast sygnatura Lib. III błędnie została odczytana, jest to mianowicie Lib. LLL należąca do działu XIV.

¹ W. Abraham: *Sprawozdanie z poszukiwań w archiwach i bibliotekach rzymskich do dziejów polskich w wiekach średnich za lata 1899—1913*, w: *Arch. Kom. Hist. PAU, Ser. 2, t. 1*, s. 1—65.

² Tamże, s. 51—56.

To cenne sprawozdanie prof. Abrahama ograniczające się do wieków średnich nie wspomina, rzecz jasna, o tut. „Polonica” w. XVI—XX dotyczących nie tylko prowincji polskiej Dominikanów, ale również prowincji ruskiej św. Jacka, litewskiej, Galicji i Lodomerii oraz Kongregacji św. Ludwika Bertranda w Polsce i Kongregacji bł. Czesława na Śląsku.

Każda z tych prowincji czy kongregacji posiada w tut. Archiwum liczne dokumenty, akta kapituł prowincjalnych, sprawozdania ze stanu poszczególnych prowincji i kongregacji, sprawozdania ze Studium Generalnego, katalogi ojców i braci, cały szereg dokumentów lub kopii, nie mówiąc o niezliczonych listach do i od Generała Zakonu, które dają obraz ówczesnych stosunków panujących w Polsce.

Pragnąc więc uzupełnić tę lukę, postanowiłem sporządzić możliwie dokładny inwentarz „Polonica” znajdujących się w tut. Archiwum.

Na początku kilka słów o samym Archiwum Głównym³. Nie posiadamy wprawdzie dokładnej historii tego Archiwum, wiadomo jednak, że przy Kurii Generałów Zakonu OO. Dominikanów istniał stały depozyt (archiwum) ważnych dokumentów, bull papieskich, pism (kopii) generałów i całej współczesnej korespondencji z prowincjami Zakonu.

Wyraźne dowody na udoskonalenie tego Archiwum znajduje się w zarządzeniach Kapituły Gen. odbytej w Neapolu w 1600 r.⁴, skierowane do prowincjałów wszystkich prowincji, by wyznaczyli odpowiednich ojców, którzy mieli zebrać kopie ważnych dokumentów dotyczących Zakonu, prowincji i poszczególnych klasztorów. Prowincjałowie mieli je odsyłać do Rzymu na ręce prokuratora gen. Zakonu.

Jeszcze dokładniej nakaz ten podkreśla Kapituła Gen. zebrana w Rzymie w 1656 r. „Denuntiamus, rev.mum magistrum Ordinis... decrevisse erectionem novi et amplioris archivi totius Ordinis, in quo omnia documenta, bullae, diplomata, documenta... ordinate comportabantur, atque exinde sincere et integra nostri Ordinis historia... studiosissime extrahetur”⁵.

Archiwum to mieściło się wówczas przy Kurii Generała Zakonu w klasztorze S. Maria supra Minervam w Rzymie.

W okresie wkroczenia do Rzymu wojsk Napoleona i później podczas kasaty klasztorów ogromna część materiałów tego Archiwum zaginęła bezpowrotnie.

Resztę przeniesiono do klasztoru św. Klemensa w Rzymie (pod protektora-tem Anglii), następnie do pałacu księżnej Odelscallchi (przy Via Panetteria) i z powrotem do Kurii Gen. (Via San Sebastiano) pod opiekę o. Ligiez, który z ogromnym poświęceniem pracował nad uporządkowaniem pozostałych dokumentów.

W 1909 r. znowu przeniesiono Archiwum wraz z Kurią Generalną do nowo wybudowanego Collegio Angelico (Via S. Vitale) i wreszcie w 1932 r. do klasztoru św. Sabiny, gdzie dotąd pozostaje.

Rzecz jasna, że tak okres zamieszek wojennych, jak i kasaty klasztoru S. Maria supra Minervam oraz częste przenoszenia Archiwum z miejsca na miejsce nie mogły dodatnio wpłynąć na jego rozwój i stan.

Dzisiaj po bardzo żmudnej pracy naszych archiwistów można korzystać z pozostałych dokumentów, posługując się szczegółowym katalogiem.

³ Vladimír Koudelka O. P.: *Il fondo libri nell'Archivio Generale dell'Ordine Domenicano*, „Arch. Fr. Praedic.”, XXXVIII, s. 99—147; XXXIX, s. 175—217.

⁴ Monumenta Ord. Praedicatorum historica, X, s. 388—390.

⁵ Tamże, XII, s. 379.

Według sporządzonego w ostatnich latach katalogu o. Waltza Archiwum tut. posiada XXI działów:

- I. Bullarium Ordinis — Bullae originales et copiae.
- II. Decreta. Rescripta. Positiones S. Congreg. Tribunal. Officiorum.
- III. Capitula Generalia. Adnotationes ad ea — Programmata — Orationes.
- IV. Registra Magistrorum Generalium et Vicariorum Generalium.
- V. Litterae encyclicarum Generalium — Personalialia.
- VI. Ius et legislatio Fratrum, Sororum, Tertiariorum — Constitutiones.
- VII. Cardinales, Archiepiscopi, Episcopi ex Ordine — Protectores Ordinis.
- VIII. Magistri S. Palatii, Commissarii S. Officii, Secretarii Indicis, Inquisitio.
- IX. Statistica Ordinis — Cathalogi Ordinis.
- X. Causae Sanctorum et Beatorum.
- XI. Conventus in particulari — Instituta.
- XII. Monasteria et Congregationes Sororum.
- XIII. Litterae atque Acta pro Provinciis, Congregationibus, Conventu S. Sabinae et Missionibus.
- XIV. Notitiae et relationes historicae — Scriptores Ordinis.
- XV. Liturgia Dominicana.
- XVI. Confraternitates Ordinis.
- XVII. Tertius Ordo.
- XVIII. Relatio Ordinis Praed. cum aliis Ordinibus.
- XIX. Liber administrationis.
- XX. Miscellanea.

XXI. Incisiones et photographiae — de Personis et Domibus.

„Polonica” znajdują się w następujących działach: II, IV, V, IX, X, XI, XII, XIII i XIV.

Dział II, 98/2. Cracoviens. praetensae Contributionis hybernalis pro conventu Lublinensi O.P. et conventu Cracoviensi — dokumenty i druki z l. 1724—1749.

Dział IV posiada 327 kodeksów. Są to regesty pism Generałów, Wikariuszy i Prokuratorów generalnych Zakonu. Nie we wszystkich kodeksach, ale w większości ich znajdują się „Polonica”⁶.

Dział V. Wśród encyklik Magistrów i Wikariuszy gen., jakie zostały skierowane do wszystkich Prowincji Zakonu, nie brak encyklik przeznaczonych dla Prowincji w Polsce.

Dział IX, zawiera między innymi drukowane katalogi Prowincji Galicji i Lodomerii, a mianowicie:

Nr 125a: od r. 1850—1878,

Nr 125b: od r. 1879—1887,

Nr 125c: od r. 1890—1894.

Dział X:

Nr 808. „Petitio facta D.N. Paulo V. anno 1607 per A.R.P.M.Fr. Abrahamum Bzovium, commissarium Conventuum Silesiae, pri translatione corporis B. Ceslai in locum digniorem, ms.

⁶ W pierwszym tomie mojego wydawnictwa Acta Capitulum Provinciae Poloniae znajduje się dokładny spis oraz tekst regestów odnoszących się do Prowincji Polskiej w l. 1225—1600. W tomach II—IV zostaną pomieszczone spisy i teksty regestów dotyczących Prowincji Polskiej z l. 1603—1974, w t. V — Prowincji Ruskiej św. Jacka, w t. VI — Prowincji Galicji i Lodomerii, w t. VII — Prowincji Litewskiej oraz w t. VIII — Kongregacji św. Ludwika Bertranda w Polsce i Kongregacji bł. Czesława na Śląsku.

Nr 809. Copia processus remissorialis et compulsatorii Vratislaviensis super cultu immemoriabili B. Ceslai Odrovansis, ms., vol. I (s. 1224).

Nr 810. Causa B. Ceslai Odrovansis. Positio super confirmatione cultus ab immorabili. Camera Apostolica 1712, druk.

Nr 811. Causa B. Ceslai Odrovansis. Positio super concessione officii et missae. Camera Apostolica 1712, druk.

Nr 1374. Stanislaus Cracoviensis: De vita et prodigiis S. Hyacinthi, Commentarius anecdotus cum triplici appendice:

1) De prodigiis nonnullis S. Hyacinthi post scriptum ab Stanislaio commentarium patris,

2) De inventione et bina translatione ossium B. Hyacinthi, auctore Thoma Syczovio,

3) De novae capellae et altaris erectione in honorem eiusdem S. Hyacinthi, auctore Severino Cracoviensi, ms.

Nr 2801. Informatio et Summarium in causa Martyrum Sandomiriensium. Primus catalogus scriptorum, qui de B. Sadoc eiusque ad Cumanos missione, deque sanctitate vitae etc., ms. druk.

Dziiał XI:

Nr 20099. Conv. Cracoviensis. Epistolae et documenta (1850—1860).

Nr 20100. Conv. Cracoviensis. Epistolae et documenta (1867—1874).

Nr 20120. Studium Generale Cracoviense.

Nr 20200. Conv. Culmensis.

Nr 20250. Conv. Gedanensis — dokumenty.

Nr 20300. Conv. Latyczoviensis.

Nr 20350. Conv. Lublinensis — dokumenty i listy (1921—1924) w sprawie KUL.

Nr 20450. Conv. Luceoriensis — de rebus gestis in coronatione Imaginis B. V. Mariae.

Nr 20500. Conv. Nissensis — list biskupa wrocławskiego oraz plan kościoła i klasztoru.

Nr 20550. Conv. Podkamenensis — Monumenta historica.

Nr 20600. Conv. Premisliensis — pismo w sprawie kamiennej figury M. Boskiej zw. Jackową.

Nr 20650. Conv. Sandomiriensis — dokumenty.

Nr 20700. Conv. Svidnicensis — druk, wyciąg z Analecta O.P. i wypis (AGOP, Dz. XIV, Lib. O, s. 918).

Nr 20750. Conv. Teschicensis (Cieszyn) dokument z r. 1613.

Nr 20775. Conv. Torunensis — dokumenty.

Nr 20800. Conv. Varsaviensis — dokumenty.

Nr 20900. Conv. Vratislaviensis — dokumenty.

Dziiał XII. Moniales, Sorores O.P.

Nr 70000. Biała Nizna — Congreg. Immacul. Concept. — listy i dokumenty.

Nr 70010. Idem.

Nr 70100. Cracovia — Monasterium B. M. Virginis ad Nives (Gródek).

Nr 70200. Monasterium S. Annae — Przyrów ad Częstochowa.

Nr 70400. Vilna.

Nr 70300. Zielonka — Congreg. Missionariorum Jesu et Mariae.

Nr 70500. Sorores — collective — Konstytucje III Zakonu, Lwów 1888, druk.

Dział XIII. Provincia Galiciae et Lodomeriae:

Nr 86100—86110. Documenta Pontificia, Generalitia, Provincialia.

Nr 86115. Scrutinia electionis Provincialium a. 1871, 1877, 1881, 1887, 1894, 1898, 1905, 1907, 1909, 1911, 1913, 1916, 1920.

Nr 86120. Status conventuum in Provincia Galiciae Occidentalis a. 1806. Conv Cracov. a. 1907, 1913, 1916.

Nr 86130. Acta Capitulum Provincialium a. 1873—1920, druk.

Nr 86135. Acta Capitulum Provincialium a. 1879—1922, ms.

Nr 86145. Studium — relationes et acta academica.

Nr 86150. Visitationes canonicae — Index alphabeticus patrum et fratrum Provinciae S. Hyacinthi in Galicia a. 1914.

Nr 86155. Personalialia.

Nr 86160. S. Barącz: Compendium privilegiorum Provinciae Russiae S. Hyacinthi a. 1868, ms.

Nr 86162. Lites Provinciae Galiciae.

Nr 86165. Scripturae variae — Pro memoria (po włosku). Ciekawe uwagi o Dominikanach w Polsce.

Nr 86170. Brevis historia Conv. Podkamenensis annis 1914—1920 scripta per p. Dominicum Krzanowicz O.P., ms.

Nr 86178. Dokumenta 1851—1875. Epistolae variae — Catalogus patrum et fratrum Prov. S. Hyacinthi in Regnis Galiciae et Lodomeriae a. 1861—1871, druk. Listy o Pavoni z r. 1886.

Nr 86180. Listy prowincjałów, ojców i braci z lat 1866—1890, bez większej wartości.

Nr 86182. Listy do Generała Zakonu w sprawie sprzedaży kościoła i klasztoru w Tarnopolu (1861 r.). Listy prowincjała o. Thira oraz list ostatniego dominikanina w Polsce o. Gabriela Świtalskiego (tułm. franc., brak oryg.).

Nr 86184. Różne listy do Generała Zakonu z lat 1898—1905.

Nr 86186. Listy prowincjałów i ojców do Generała Zakonu z lat 1906—1911.

Nr 86188. Ordinationes pro Conventu Dzikowiensi — różne listy: Nuncjatury Warsz. w sprawie klasztoru w Rózanymstoku (1919), arcyb. Dalbora w sprawie klasztoru w Poznaniu (1921), h. Tarnowskiego w sprawie parafii w Dzikowie i o. prow. Peczka (ciekawy materiał do współczesnej historii Prowincji Galicji).

Nr 86190. Wazne materiały do historii Prowincji św. Jacka w XIX—XX w. i Prowincji Polskiej 1923—1925 r. (Katalog ojców i braci 1901 r.), ms.

Nr 86400. Obligationes missarum różnych klasztorów. Plan kościoła i klasztoru w Tarnopolu.

Provincia Poloniae

Dział XIII:

Nr 87000. Documenta Pontificia.

Nr 87005. Documenta civilia (kopia listu króla Stanisława Pomatowskiego z 1787 r. Listy cara Mikołaja do Generała Zakonu z 1832 r.).

Nr 87010. Documenta Generalitia.

Nr 87015. Documenta Provincialia — zezwolenie na założenie Bractwa Różańcowego w Staniątkach (perg.).

Nr 87020. Scrutinia electionis vel super retentione seu absolute Provinciae. Descriptio foundationis et status Conventuum Prov. Poloniae (1766).

Nr 87025. *Relationes de statu Provinciae Poloniae* (a. 1767, 1929, 1934—1936, 1939—1946, 1947).

Nr 87045. *Acta Capitulorum Provincialium Provinciae Poloniae* a. 1619, 1637, 1646, 1650, 1655, 1659, 1690, 1710, 1752, 1756, 1759, 1771, 1839, 1926, 1930, 1934, druk.

Nr 87065. *Acta Capitulorum Provincialium Prov. Poloniae* a. 1666, 1674, 1684, 1690, 1693, 1710, 1713, 1716, 1719, 1722, 1725, 1728, 1731, 1734, 1736, 1737, 1740, 1742, 1743, 1746, 1749, 1752, 1756, 1759, 1762, 1765—1768, 1771, 1774, 1778, 1781, 1801, 1808, 1839, ms.

Nr 87068. *Acta Capitulorum Prov. Poloniae* a. 1926, 1930, 1934, 1938, 1942, 1946 (bis), 1950, 1958 (bis), 1966, ms.

Nr 87087. *Ordinationes pro reformatione Provinciae* a. 1594, druk. *Ordinationes et Decreta pro regulari observantia Provinciarum Poloniae et Russiae* a. 1618, druk. *Catalogus patrum etc.* a. 1756, ms. *Listy*.

Nr 87090. *Studium — relationes* a. 1933/34, ms. *Acta academica*.

Nr 87110. *Visitatio canonica p. Damiani a Fonseca, visitoris Prov. Poloniae et Russiae*, k. 1—96, 105—125 (brak reszty).

P. Damianus a Fonseco: *Tractatus contra Franciscum Diotallevium*, k. 1—52.

Idem: *Explicatio mentis S. Thomae*, k. 53—57.

Idem: *Sermones Dominicarum*, k. 59—91, brak reszty do k. 223.

Idem: *Visitatio Provinciae Poloniae 1616 et seu.*, k. 146—208.

Visitatio Provinciae Poloniae a. 1931, 1933.

Nr 87130. *Copia testamenti p. Abraham Bzovii*, ms. oraz liczne listy o. Frydrychowicza, Nowowiejskiego, Młodzianowskiego z lat 1682—1792.

Nr 87132. Różne listy z lat 1808—1934: arcyb. Przyłuskiego w sprawie klasztoru w Poznaniu, o. J. Woronieckiego w sprawie KUL i klasztoru w Warszawie (Służew), Fundacją o. W. Pieca dla jednego studenta w Angelico, o. Rzewuskiego w sprawie utworzenia nowej Kongregacji orientalnej III Zakonu, Protesty społeczeństwa Tyśmienicy przeciw opuszczeniu klasztoru dominikańskiego w tej miejscowości.

Nr 87132 (bis). *Catalogus patrum et fratrum... mortuorum Provinciae Poloniae, Russiae et Lithuaniae* (p. S. Barącz O.P. 1887).

Nr 87134. Różne listy z lat 1935—1948: o. J. Woronieckiego, o. I. Bocheńskiego, Sprawozdanie z okresu wojny (1914—1918).

Nr 87136. Bogaty materiał do współczesnej historii Prowincji Polskiej, Korespondencja o. socjusza T. Szczureckiego (1949—1952).

Nr 87138. Korespondencja o. Szczureckiego (1953—1957).

Nr 87140 " " (1958—1960).

Nr 87142 " " (1961—1962).

Nr 88300. *Personalialia*.

Nr 88320. Różne pisma, testament Zofii Wołoskiej.

Nr 88320 (bis). Sprawy administracyjne.

Nr 88350. Materiały dotyczące klasztoru we Wrocławiu, Gdańsku, Borku Starym, Krakowie; Opis niektórych klasztorów przez sekretarza o. Fonseca (p. Joannes Bapt. Reggianus, eius amanuensis), ms.; Kopie Akt Kapituł Prow. Polskiej z lat 1505, 1512, 1517, 1519 przepisane przez o. Woronieckiego.

Nr 88400. *Varia. Catalogus fratrum Prov. Poloniae* a. 1766, ms.

Congregatio S. Ludovici B e r t r a n d i in Polonia

Dział XIII:

Nr 89500. Różne pisma: *Scrutinia Diaetarum* a. 1774 (*involucrum votum*),

1781, 1784, 1788; *Supplex libellum* p. Skopowski, ms.; *Catalogus fratrum Congreg. S. Lud. Bertr.* a. 1773; *Catalogus alphabeticus eiusdem Congreg.* a. 1784; *Adnotatio temporum annorumque foundationis Conventuum istius Congregationis*; *Acta Diaetarum Congreg. S. Lud. Bertr.* a. 1733, 1745, 1748, 1752, 1758, 1761, 1774, 1778, 1781, 1784, 1793; *Relatio de statu Congreg. S. Lud. Bertrandi* a. 1759.

Provincia Lithuaniae

Dział XIII:

Nr 89600. *Documenta episcopalia* (a. 1937).

Nr 89610. *Documenta Provincialia*.

Nr 89615. *Scrutinia electionis vel super retentione seu absolute Pro vincialium* a. 1771, 1774, 1778, 1784, 1787.

Nr 89620. *Relationes de statu Provinciae* a. 1756; *Catalogus patrum et fratrum* a. 1756, ms.

Nr 89640. *Acta Capituli Prov. intermedii* a. 1649, 1658, 1663, druk.

Nr 89660. *Acta Capit. Provincialium* a. 1755, 1759, 1765, 1768, 1771, 1774, 1778, 1781, 1784, 1787, ms.

Nr 89740. *Dokumenty i różne pisma* (1761—1938), m.in. kopia listu króla Stanisława Poniatowskiego do Generała Zakonu z r. 1796.

Nr 89742. *Różne pisma* z lat 1939—1946.

Nr 90500. *Personalialia*.

Nr 90510. *Różne pisma*.

Nr 90520. *Res historicae*; P. Smiotański: *Litva*, ms.

Nr 90550. *Varia. Libellus pro memoria „De vulnere Ecclesiae Cathol. in media Europa illato”*, druk; *Catalogus patrum et fratrum professorum Provinciae Lithuaniae* a. 1756.

Dział XIV:

Nr 91000. *Documenta Pontificia*.

Nr 91005. *Documenta civilia*.

Nr 91010. *Documenta Generalia*.

Nr 91015. *Documenta Provincialia*.

Nr 91020. *Scrutinia electionis vel super retentione seu absolute Pro vincialium* a. 1774, 1778, 1782; *Petitiones ad gradus* (a. 1762—1794).

Nr 91025. *Relationes de statu Provinciae et Catalogus patrum et fratrum* a. 1766, ms.

Nr 91030. *Acta Capit. Provincialium* a. 1756, 1758, 1762, 1766, 1772, 1774, 1778, 1782 1786, 1794, ms.

Nr 91050. *Różne listy i dokumenty* (1711—1914).

Nr 91500. *Personalialia*.

Nr 91510. *Różne pisma*; *Limites inter Provinciam Russiae et Lithuaniae*, druk; *Nota de fundatione Brochoviana pro 2 studentibus in Collegio S. Thomae de Urbe, et similis fundatio Antonii de Brykow Wyleżyńskiego pro 1 studente ibidem*.

Nr 91540. *Res historicae. Siostry Dominikanki Tercjarki w Moskwie, 8-letni pobyt w Rosji 1926—1932, Moskwa i Solowki*.

Nr 91600. *Różne pisma*.

Nr 91800. *Dokumenty i liczne listy Prowincji Litewskiej i Ruskiej; Catha logus Provinciae Lithuaniae et Russiae* a. 1861—1874, druk.

Congregatio Russiae

Dział XIII:

Nr 91900. P. Antonini ex Polonia Rutheni Premisliensis: De Societate Fratrum Peregrinantium; Congregatio Russiae vindicata, ms.

Congregatio B. Ceslai in Silesia

Dział XIII:

Nr 92000. Documenta episcopalia.

Nr 92005. Documenta civilia.

Nr 92010. Documenta Generalitia.

Nr 92015. Documenta Vicarialia.

Nr 92020. De electione Vicariorum.

Nr 92025. Acta Diaetarum Congregationis B. Ceslai in Silesia a. 1756, 1758, 1761, 1765, 1768, 1770, 1773, 1776, 1780, 1783, 1790, 1793, 1795, 1808, ms.

Nr 92040. Dokumenty i różne listy (1754—1808).

Nr 92100. Personalia.

Nr 92105. Różne pisma.

Nr 92110. Status Congregationis B. Ceslai in Silesia a. 1756; Cathalogus patrum et fratrum Congregationis Status Vener. Conventus Wratislaviensis a. 1768.

Dział XIV, posiadający 3 sekcje:

1) zawiera 5 kodeksów z XIV w., sygn. A1—A5.

2) nosi nazwę „Libri” i zawiera 46 tomów, a mianowicie:

22 tomy Libri oznaczone literami od A—Z,

14 tomów „ „ „ od AA—RR,

10 tomów „ „ „ od AAA—MMM.

3) zawiera kodeksy i druki nr 1—531.

„Polonica” występują w tym dziale w sekcji 2-ej „Libri”, które są oznaczone literami: F, K, L, N/I, O/II, R, OO, PP/I, AAA/II, GGG/I, LLL/I, LLL/III.

W powyższych tomach „Polonica” znajdują się rozrzucone, dlatego dla ścisłości podaję dokładną paginację:

Lib. F — Długosz J.: Vita B. Cunegundae.

Lib. K:

s. 83—89: De statu orientialium;

s. 91—120: Historica narratio de Societate Fratrum Peregrinantium propter Christum inter infideles;

s. 123—139: „Vita et mors archiepisc. Polocensis Ruteni (S. Josaphat) a schismatis occisi”⁷;

s. 142—155: „Memoria pro conventibus Rutenis restituendis”;

s. 172—180: „Succincta ratio de statu missionis Tartaricae facta a p. fr. Raymundo de S. Casimiro eiusdem missionis indigno praefecto O.P.”⁸;

Lib. L: Monumenta varia de Conventibus Fratrum et Monasteriorum Sororum O.P. (Silesia, Polonia, Russia);

s. 31—43: Monumenta Conv. S. Crucis Francosteinensis;

s. 81—85: Descriptio Conv. Glogoviensis SS. Apost. Petri et Pauli O.P.;

s. 94—95: Monumenta Conv. Boleslaviensis;

s. 153—164: Conv. Ratiboriensis S. Jacobi O.P.;

s. 252—257: „Relazione di p. Martino Athanasio Charliński del Convento di Cracovia sulla provincia di Ungheria”;

⁷ Wyd. J. Skruten („Analecta Ord. S. Basilii M.”, 1924, s. 314—355).

⁸ Wyd. O. Loenertz („Analecta S. Ord. Praed.”, 21: 1933, s. 48—53).

s. 272—275: Relazione del p. fr Cipriano da Castiglione Vicario della Congregazione di Russia circa lo stato e cose di detta Congregazione (1610);

s. 276: Originalis epistola magistri gen. Nicolai Ridolfi ad p. Joannem Spina visitatorem et commissarium Provinciae Poloniae et Russiae (1634);

s. 280: De avulsione Provinciae Russiae a Provincia Poloniae (1604), druk;

s. 282—299: Copia authentica processus separationis conventuum Prov. Poloniae et institutionis Provinciae S. Hyacinthi in Russia;

s. 300—306: „Ex quibus initiis, quibus mediis et quali progressu ecclesia collegialis S. Aegidii sit adiudicata Conventui SS. Trinitatis pro parte Conv. Cracoviensis O.P.?”;

s. 308—414: „Documenta miraculosae Imaginis B.M.V. in Podkamień respicientis”;

s. 415: Incorporatio ecclesiae parochialis Sklovensis conventui Fratrum Praedicatorum;

s. 419: De conventu Janoviensi. Listy Zamoyskich (1600—1660);

s. 455: De monasterio Sororum Vratislav.

Lib. N/I:

s. 88—128: „Palme Hyacinthinus in septentrionalibus orientalibus ac Sarmaticis regionibus late feliciterque plantatus”;

s. 366—485: Memorabilia Conventus S. Adalberti Vratislaviensis S.O.P. Kopie dokumentów od 1226—1623 r.

Lib. O/II:

s. 780—788: Memorabilia Conv. Ratiboriensis S. Spiritus Sororum S. Dominici;

s. 792—865: Acta litis Fratrum Praedicatorum Cracoviensium pro ecclesia S. Aegidii Cracov. adversus monachos Cistercienses Monasterii Sieciechoviensis a. 1613, ms;

s. 868—881: Memorabilia Ducalis Sancti-Monalium Coenobii O.P. Dominici ad Divam Partheno-Martyrem Catharinam Vratislaviae in Silesia (1302—1711);

s. 884—911: Summarium (processus Conv. Gedanensis O.P. contra Capellam Regiae Capellae) a. 1719, druk; „Ego Sventopelcus dux Pomeraniae...” — funkcja kościoła i klasztoru Dominikanów w Gdańsku;

s. 912—923: Nucleus monumentorum Conv. S. Crucis Exaltatae Svidnicensis in Silesia;

s. 948—949: Monumenta Conventus Francosteinensis, ms;

s. 952—971: Quaestio qui limites inter Provinciam Russiae et Provinciam Lithuaniae esse debent? druk (1670, 1685);

s. 974—994: Conventus Gidlensis. De prodigiosa Imagine B.M. Virginis.

Lib. R: Miscelanea de Conventibus Fratrum et Monasteriorum Sororum O.P.

s. 513—540: Antiquitates Praedicatorum Ordinis in Magno Ducatu Lithuaniae eiusque a Provincia Poloniae independentia, una cum rationibus eorum, qui nunc in ea sunt Conventuum in suam, quam semper habuerunt Provinciam, restituendorum. Authore a.r.p.fr. Petronio Kamiński s.th.mag., priore Vilmensi et vicario Nationis Lithuaniae Praedicatorum Ordinis, Vilnae 1642 (druk).

Lib. OO:

s. 361—374: O. Florian Straszyński przeor konwentu w Gidlach podaje Generałowi Zakonu historyczny opis cudownej figurki M.B. Gidelskiej;

s. 617—619: Index rerum, quae ad Ordinem Praedicatorum spectant. Ex Promptuario antiquitatum monasterii Miechoviensis, opera Samuelis Nakielski Cracoviae editi a. 1634.

Lib. PP/I:

s. 361—374: De Conventu Gidlensi in Polonia (a. 1715);

s. 375—380: Informatio de venerabili p. Fabiano Premisliensi O.P. Russiae;

s. 381—382: Notitia de Conventu Podkamenensi (a. 1751).

Lib. RR:

s. 172: Hymn ku czci bł. Czesława;

s. 175—177: Hymn ku czci św. Jacka.

Lib. AAA/II:

s. 575—679: De Conventibus et Monasteriis in Polonia (a. 1756).

Lib. GGG/I:

k. 34r—35r: O szlacheckim pochodzeniu św. Jacka;

k. 237: Innocenty XI dnia 25.X.1723 ogłasza św. Jacka patronem Polski i Księstwa Litewskiego;

k. 238: Biskup Wołłowicz dnia 22.V.1757 zezwala Dominikanom w Podkameniu na odprawianie mszy św. wieczorem;

k. 239r—243v: Index nonnullorum fratrum et sororum, qui opinione et fama virtutum in Domino obierunt. (Nota: Ex Archivo Conv. Cracoviensis O.P. collecta per p. Cyprianum Rezner O.P. a. 1758);

k. 245r—245v: Syllabus fratrum, qui in Conventu Sandomiriensi cum vener. fr. Sadoch priore extiterunt a. 1257 et cum ipso a Tartaris occisi a. 1259;

k. 247a-c: Patres ac fratres, qui aliqua opinione et fama wirtutum in Domino obierunt in Conventu Cracoviensi Provinciae Poloniae;

k. 248r—265v: Monumenta historica de Conventu S. Montis Rosariani O.P. Provinciae Russiae ad oppidum Podkamenense;

k. 268r—273v: Cathalogus fratrum Provinciae Lithuaniae pie defunctorum, qui nondum inserti sunt in Elencho Capitulorum Generalium (a. 1758).

Lib. LLL/I:

s. 585—590: Autentyczna kopia z księgi Konsylium Klasztoru w Sandomierzu z r. 1736 w sprawie kultu męczenników Dominikanów Sandomierskich; Wizytacja Klasztoru Sandomierskiego św. Jakuba.

Lib. LLL/III:

k. 826r—880r: Ex Archivo Conv. Cracov. SS. Trinitatis O.P. desumpta et descripta (a. 1218—1416);

k. 882r—916v: Continuatio gestorum Fratrum Ord. Praed. in Regno Poloniae ac Magno Ducatu Lithuaniae degentium (a. 1420—1672);

k. 919r—923r: Descriptio conventuum Provinciae Russiae S. Hyacinthi,

k. 924r—924v: Cathalogus monialium O.P. in Conventu Leopoliensi (a. 1766);

k. 926r—960r: Descriptio conventuum Provinciae Russiae facta a. 1753—1755.

Z powyższego zestawienia widać, że „Polonica” odnoszące się do Dominikanów w Polsce wypełniają wiele miejsca w zbiorach Archiwum Generalnego Dominikanów w Rzymie.

Wielka ilość mikrofilmów i fotokopii tych dokumentów względnie regestów znajduje się w Rzymie w Papieskim Instytucie Studiów Kościelnych

(Piazza Cairoli 117) oraz w Archiwum Prowincji OO. Dominikanów w Krakowie.

Wyrażam nadzieję, że podany tu wykaz archiwaliów ułatwi pracę historykom zajmującym się nie tylko dziejami polskich Dominikanów, ale również polskiej kultury XV—XX w.

KS. BOLESŁAW KUMOR

WAŻNIEJSZE POLONIKA KOŚCIELNE W ARCHIWACH PAŃSTWOWYCH W WIEDNIU

W czasie pięciokrotnego mego pobytu w Wiedniu w latach 1966—1975 moja kwerenda archiwalna skupiła się głównie na materiałach odnoszących się do zagadnień kościelnych w zaborze austriackim oraz problemów demograficznych tego zaboru. Kwerenda, o której mowa w niniejszym referacie, objęła tylko Wiedeń, a w Wiedniu wyłącznie archiwa państwowe. Krótka wizyta w dobrze zorganizowanym Archiwum Archidiecezjalnym w Wiedniu przekonała mnie, że nie przechowuje ono archiwaliów odnoszących się do ziem polskich. Jedynie w bibliotece podręcznej archiwum znajduje się stosunkowo obfity zbiór polskich schematyzmów diecezjalnych z XIX stulecia, ale odnoszących się wyłącznie do diecezji trzech obrządków zaboru austriackiego. I jeszcze jedna uwaga wstępna — w referacie będę mówił wyłącznie o archiwaliach do dziejów Kościoła na ziemiach polskich w okresie porozbiorowym. W latach 1966 i 1969 kwerenda objęła głównie archiwalia w Haus- Hof- und Staatsarchiv w Wiedniu na Minoritenplatz. Archiwum to stanowi dla badacza polskiej przeszłości, zwłaszcza zaboru austriackiego, niewątpliwie bardzo ważny i zasobny ośrodek naukowy.

Zbierane przeze mnie materiały archiwalne odnosiły się głównie do organizacji metropolitalnej i diecezjalnej na ziemiach pierwszego i trzeciego zaboru austriackiego. Przepracowałem pilnie nade wszystko protokolarze i indeksy do nich z posiedzeń Rady Państwa (Staatsrath) za lata 1772—1821, jako że właśnie w tych latach dokonywano na terenie ziem polskich pod panowaniem Austrii największych i bardzo częstych zmian w strukturze terytorialnej metropolii i diecezji. Przeglądnięto szczegółowo również lata 1875—1885 w poszukiwaniu materiałów odnoszących się do reorganizacji diecezji krakowskiej i podziału diecezji tarnowskiej. Zgodnie bowiem z zasadami oświeconego absolutyzmu i systemu józefińskiego wszystkie, nawet drobne zmiany w organizacji terytorialnej metropolii i diecezji musiały mieć akceptację ze strony Rady Państwa, a przede wszystkim cesarza, a dopiero w ostatecznej kolejności można je było przedstawić do ratyfikacji Stolicy Apostolskiej, ale też za pośrednictwem najwyższych dykasterii rządowych w Wiedniu. Dzięki takiej strukturze funkcjonalnej Nadwornej Kancelarii Cesarskiej w Wiedniu wszystkie pisma przychodzące i skierowane z Wiednia do Galicji